

มองโลกแข่งขัน
Competition
Focus

ASEAN

COMPETITION LAW

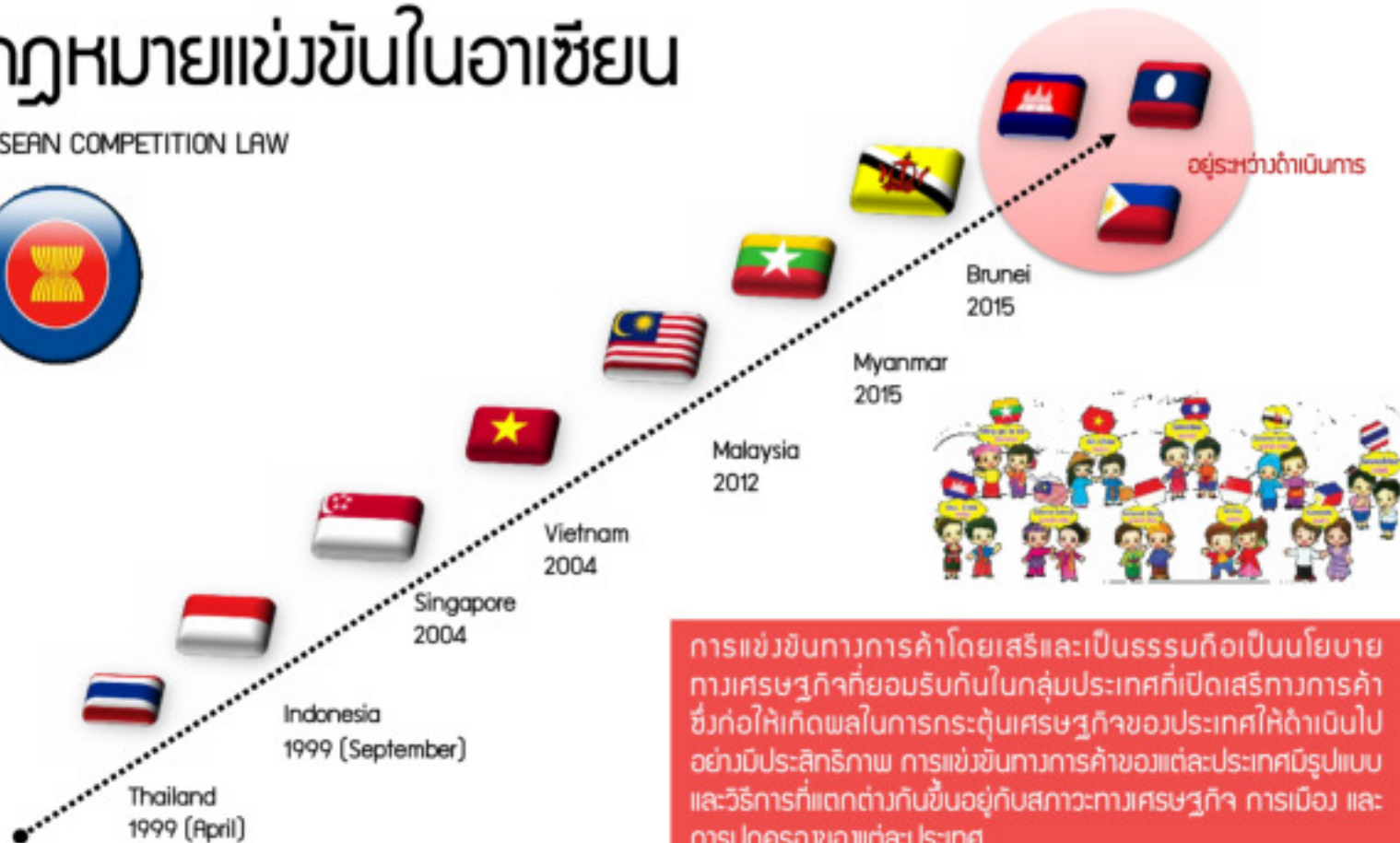
เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

จัดทำโดย
สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

VOL.26
FEB.2015

กฎหมายแข่งขันในอาเซียน

ASEAN COMPETITION LAW

องค์กรบังคับใช้และองค์ประกอบคณะกรรมการ

ประเทศ	องค์กรบังคับใช้	องค์ประกอบ (คน)
ไทย	Office of Trade Competition Commission (OTCC)	12-16
อินโดนีเซีย	Komisi Pengawas Persaingan Usaha (KPPU)	9
สิงคโปร์	Competition Commission of Singapore (CCS)	3-16
เวียดนาม	Vietnam Competition Authority (VCA) and Vietnam Competition Council (VCC)	11-15
มาเลเซีย	Malaysia Competition Commission (MyCC)	9

การแข่งขันทางการค้าโดยเสรีและเป็นธรรมถือเป็นนโยบายทางเศรษฐกิจที่ยอมรับกันในกลุ่มประเทศที่เปิดเสรีทางการค้า ซึ่งก่อให้เกิดผลในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การแข่งขันทางการค้าของแต่ละประเทศมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาวะทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองของแต่ละประเทศ

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปีนี้จะทำให้ผู้ประกอบการไทยเริ่มปรับตัวและเตรียมความพร้อมทั้งสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวและใช้โอกาสที่เกิดจากการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนต่างๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจในสาขาที่ไทยมีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ซึ่งการรวมตัวเป็นตลาดเดียวจะช่วยดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เข้ามาในอาเซียนรวมทั้งไทยมากขึ้น ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเร่งผลักดันให้ประเทศของตนมีกฎหมายการแข่งขันทางการค้าและองค์กรกำกับดูแล เพื่อใช้สำหรับการกำกับดูแลพฤติกรรมทางการค้าของผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศของตน

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีรับทราบนโยบายการแข่งขันที่สำคัญคือสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศมีนโยบายหรือกฎหมายการแข่งขันทางการค้าภายในปี 2558 ถึงแม้ว่าในปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนยังมีความแตกต่างของระดับการพัฒนาด้านนโยบายและกฎหมายการแข่งขันทางการค้า แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มประเทศที่มีกฎหมาย 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม มาเลเซีย พม่า และบรูไน (พม่าและบรูไนมีกฎหมายในต้นปี 2558 แต่ยังไม่มีการบังคับใช้)
- 2) กลุ่มประเทศที่อยู่ระหว่างร่างกฎหมาย 3 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ฟิลิปปินส์ และลาว

แต่อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของ 10 ประเทศได้มีการพัฒนาให้มียุทธศาสตร์การแข่งขันทางการค้าและการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทด้านการแข่งขันทางการค้าและให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการแข่งขันทางการค้า

Difference Ways But Same Direction

ความแตกต่างของประเทศสมาชิกอาเซียนอาจทำให้การได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันทางการค้า เช่น ลาว พม่า และ กัมพูชา มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ แต่มีแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์และค่าจ้างแรงงานถูก อาจเปรียบเทียบกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาสูงกว่า เนื่องจากอาเซียนมักถูกมองในประเทศเหล่านี้ไปรวมอยู่ในประเทศที่มีการพัฒนาค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นกลุ่มแรกๆที่จะได้รับผลกระทบหากไม่มีเครื่องมือในการกำกับดูแลการค้าให้เป็นธรรม ซึ่งถ้าแต่ละประเทศสมาชิกมีบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า และมาตรการบังคับใช้ที่ไม่เท่าเทียมกันอาจส่งผลให้กฎหมายถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทำลาย หรือจำกัดศักยภาพในการแข่งขันและเป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาดได้

แต่จากบริบทของนโยบายการแข่งขันที่ให้ทุกประเทศต้องมีกฎหมายการแข่งขันทางการค้าภายในปี 2558 ดังนั้นถึงแม้ทุกประเทศจะมีสภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน แต่ท้ายที่สุดแล้วเมื่อทุกประเทศมีกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ก็จะพยายามปรับเข้าหากันให้ใกล้เคียงกัน หรือภายใต้พื้นฐานและหลักการเดียวกันเพื่อกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมเหมือนกัน

	ไทย	อินโดนีเซีย	สิงคโปร์	เวียดนาม	มาเลเซีย
1.การกำกับดูแลมาตรฐาน					
1.1 การใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ (Abuse of Dominant)	✓	✓	✓	✓	✓
1.2 การรวมธุรกิจที่อาจก่อให้เกิดการผูกขาด (Mergers and Acquisitions)	✓	✓	✓	✓	×
1.3 การตกลงร่วมกันอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขัน (Restrictive Agreements)	✓	✓	✓	✓	✓
1.4 ปรนูปัติการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices)	✓	×	×	✓	×
2.บทกำหนดโทษ	✓ (อาญา)	✓ (อาญา/ปกครอง)	✓ (อาญา)	✓ (อาญา/ปกครอง)	✓ (อาญา/ปกครอง)
3.มาตรการลดหย่อนผ่อนโทษ (Leniency Program)	×	×	✓	×	✓
4.สิทธินอกอาณาเขต (Extraterritorial)	×	✓	✓	✓	✓
5.การคุ้มครองผู้บริโภค	×	×	×	✓	×

หมายเหตุ : ✓ หมายถึง มีมติบังคับใช้ × หมายถึง ไม่มีมติบังคับใช้ / ที่มา : Handbook on Competition Policy and Law in ASEAN for Business 2013

จุดแตกต่างที่เห็นได้ชัดในบทบัญญัติของกฎหมาย คือ

- อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ไม่มีการกำกับดูแลเรื่อง Unfair Trade Practices เป็นการเฉพาะ เนื่องจากกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของทั้ง 3 ประเทศครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายใต้ Unfair Trade Practices อยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 3 ประเทศก็ไม่มีกฎหมายใดๆที่ใช้กำกับดูแลในเรื่องนี้เป็นพิเศษ
- สิงคโปร์ และมาเลเซียมีการใช้ Leniency Program มาใช้สำหรับการหาข้อมูล ข้อเท็จจริงและเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องการตกลงร่วมกัน ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายของ 2 ประเทศนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- เวียดนาม มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคไว้ในกฎหมายฉบับนี้เพียงประเทศเดียวเท่านั้น

PENALTIES

COUNTY JAIL

บทกำหนดโทษของแต่ละประเทศ มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม หากผู้ประกอบธุรกิจไทยมีการฝ่าฝืนกฎหมายการแข่งขันท การการค้าของประเทศใดต้องได้รับโทษตามบทกำหนดโทษของประเทศนั้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าสาระสำคัญของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า และบทกำหนดโทษของแต่ละประเทศ สมาชิกอาเซียนมีความแตกต่างกัน แต่สุดท้ายแล้วกฎหมายของประเทศใดที่ใช้บังคับกับประชาชนของประเทศนั้น กล่าวคือกฎหมายของรัฐใดที่ใช้บังคับครอบคลุมถึงดินแดนของรัฐนั้น และใช้บังคับกับบุคคลที่ถือสัญชาตินั้นและคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในรัฐนั้นด้วย แต่บางกรณีกฎหมายอาจบังคับไปทั้งบุคคลของรัฐนั้นที่อยู่ในรัฐอื่นด้วย

พระราชบัญญัติการแข่งขันท การการค้า พ.ศ. 2542 มีขอบเขตการบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจทุกราย และเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักร รวมถึงการกระทำภายนอกราชอาณาจักรแต่ผลของการกระทำได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือควรเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือสิ่งเห็นผลได้ว่าผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ดังนั้น เมื่อเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผู้ประกอบธุรกิจต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย และมีการจัดตั้งบริษัทเป็นนิติบุคคล การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจรายนี้จะอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของ พ.ร.บ.การแข่งขันท การการค้า พ.ศ.2542 แต่กรณีที่มีกลุ่มต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยแต่ไม่ได้จัดตั้งเป็นนิติบุคคลแล้วจะกระทำพฤติกรรมกรรมการแข่งขันท การการค้าที่ไม่เป็นธรรมขึ้นและมีผลกระทบต่อผู้ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ถือว่าไม่อยู่ในขอบเขตการบังคับใช้ของ พ.ร.บ.การแข่งขันท การการค้า พ.ศ. 2542

ดังนั้น ถ้าทุกประเทศมีกฎหมายการแข่งขันทางการค้า หรือนโยบายการแข่งขันบางส่วนผลดีต่อผู้ประกอบธุรกิจของประเทศนั้น เพราะเมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้ประกอบธุรกิจต่างชาติที่มีขนาดใหญ่กว่าอาจจะใช้พฤติกรรมกรรมการแข่งขันท การการค้าที่ไม่โปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น ประเทศที่มีกฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุดจะช่วยคุ้มครองผู้ประกอบธุรกิจในประเทศของตนได้ดีที่สุดเช่นกัน

บทลงโทษ

โทษอาญา

จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 ล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีที่ทำความผิดซ้ำต้องระวางโทษเป็นทวีคูณ

(ขณะนี้อยู่ระหว่างการแก้ไขกฎหมายให้สามารถบังคับใช้โทษทางปกครอง เพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพและมิให้เกิดผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น)

โทษอาญา

จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 25,000-100,000 ล้านรูเปียห์ (ประมาณ 65-265 ล้านบาท)

โทษปกครอง

ปรับไม่เกิน 1,000-25,000 ล้านรูเปียห์ (ประมาณ 2.5-65 ล้านบาท)

โทษอาญา

จำคุกไม่เกิน 12 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับหรือปรับสูงสุด 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ (ประมาณ 250,000 บาท)

โทษอาญา

ติดคุกหรือปรับไม่เกินร้อยละ 10 ของยอดรายได้รายปี หรือเพิกถอนใบอนุญาต

โทษปกครอง

ปรับไม่เกินร้อยละ 10 ของยอดรายรับของปีที่ความผิดนั้นเกิด

โทษอาญา

1) นิติบุคคล ปรับไม่เกิน 5 ล้านริงกิต กรณีที่ทำความผิดซ้ำปรับไม่เกิน 10 ล้านริงกิต
2) บุคคลธรรมดา ปรับไม่เกิน 1 ล้านริงกิต จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

โทษปกครอง

ปรับร้อยละ 10 ของยอดเงินขายจากทั่วโลกตลอดช่วงระยะเวลาที่ความผิดเกิดขึ้น

บรรณาธิการ :

นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

เรียบเรียงโดย :

นางสาวเกศดา สุทธิรัตน์ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

563 ถนนพหลโยธิน ตำบลบางกระบือ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทร. 0 2507 5878 โทรสาร 0 2547 5426 หรือสายด่วน 1569

<http://otcc.dit.go.th> หรือ www.dit.go.th